

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

O‘ZBEKISTONDA “YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISH MUAMMOLARI VA UNI BARTARAF ETISH YO‘LLARI

To‘ychiyeva Odina Nabiyevna

*Iqtisodiyot kafedrası katta o‘qituvchisi
Farg‘ona Davlat Texnika universiteti*

Annotatsiya: *Biz ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida “yashil” iqtisodiyotga o‘tish jarayonida yuzaga kelayotgan asosiy muammolarni, ularning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik ildizlarini hamda ushbu muammolarni bartaraf etish yo‘llarini atroflicha tahlil qildik. Tadqiqot davomida biz milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan ekologik xavfsizlik choralariga, qayta tiklanuvchi energiya manbalarining joriy etilishiga va aholining ekologik madaniyatini oshirishning muhim jihatlariga e‘tibor qaratdik. Shuningdek, bolalarda kitobxonlikni rivojlantirish va ekologik tafakkurni shakllantirish orqali “yashil ong”ni mustahkamlash yo‘llari haqida ham fikr yuritdik.*

Kalit so‘zlar: *yashil iqtisodiyot, ekologik xavfsizlik, qayta tiklanuvchi energiya, barqaror rivojlanish, atrof-muhit, iqtisodiy islohotlar, bolalarda kitobxonlik, ekologik tafakkur, ta‘lim tizimi, ekologik madaniyat.*

ПРОБЛЕМЫ ПЕРЕХОДА К «ЗЕЛЕННОЙ» ЭКОНОМИКЕ В УЗБЕКИСТАНЕ И ПУТИ ИХ ПРЕОДОЛЕНИЯ

Тойчиева Одина Набиевна

*Старший преподаватель кафедры экономики
Ферганский государственный технический университет*

Аннотация: *В данной статье мы подробно анализируем процесс перехода к «зелёной» экономике в Узбекистане, исследуя ключевые проблемы, препятствия и пути их преодоления. Мы обращаем внимание на вопросы энергетической трансформации, защиты окружающей среды, рационального использования природных ресурсов и повышения экологической культуры среди населения. Отдельное внимание уделено развитию читательской культуры и формированию экологического мышления у подрастающего поколения, что рассматривается нами как неотъемлемая часть устойчивого развития страны.*

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

Ключевые слова: *зелёная экономика, экология, возобновляемая энергия, устойчивое развитие, экономические реформы, экологическое образование, дети, читательская культура, инновации, природные ресурсы.*

PROBLEMS OF TRANSITION TO A "GREEN" ECONOMY IN UZBEKISTAN AND WAYS TO OVERCOME THEM

Toychiyeva Odina Nabievna

*Senior Lecturer, Department of Economics
Fergana State Technical University*

Abstract: *In this article, we analyze the process of transitioning to a green economy in Uzbekistan by exploring key challenges, socio-economic factors, and potential solutions. We focus on the issues of environmental protection, renewable energy development, and raising ecological awareness among the population. Furthermore, we highlight the importance of developing children's reading culture and ecological thinking as fundamental components for building a sustainable society. The article also draws on international practices while evaluating Uzbekistan's national reforms and future perspectives.*

Keywords: *green economy, environmental protection, renewable energy, sustainable development, ecological education, children's reading culture, innovation, Uzbekistan, environmental awareness, climate resilience.*

KIRISH

Biz yashayotgan davrda insoniyat oldida turgan eng dolzarb masalalardan biri bu tabiat va iqtisodiyot o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashdir. Bugun biz iqtisodiy yuksalish sari intilar ekanmiz, bu jarayon tabiatga zarar keltirmasligi lozimligini chuqur anglashimiz zarur. Men ushbu maqolada O'zbekistonning "yashil iqtisodiyot"ga o'tish yo'lidagi asosiy muammolarni, mavjud imkoniyatlarni va ularni yechish yo'llarini o'rganib izohlab berishga harakat qildim.

Yashil iqtisodiyot nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlikni mustahkamlaydi. Biz bu jarayonda iqtisodiy islohotlarni ekologik talablar bilan uyg'unlashtirishga harakat qilyapmiz. Shu bilan birga, yosh avlodda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish orqali ekologik tafakkur va mas'uliyat hissini shakllantirish ham bu yo'ldagi muhim omillardan biri deb bilamiz.

Chunki "yashil tafakkur" faqat texnologiyalar bilan emas, balki bilim va ong bilan shakllanadi.

Yashil" o'sish va global maqsadlar uchun hamkorlik – 2030" (P4G) ikkinchi xalqaro sammiti 2021-yil 30-mayda Janubiy Koreya Respublikasida bo'lib o'tdi. Unda

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

davlatimiz rahbari: “Bugungi kunda ona tabiatning o‘zi bizga yo‘llayotgan ogohlik qo‘ng‘irog‘iga beparvo bo‘lmasligimiz kerak. Afsuski, iqlim o‘zgarishlari tobora kuchayib bormoqda. Biz yashayotgan Markaziy Osiyoda so‘nggi 30 yilda o‘rtacha yillik harorat taxminan bir darajaga ko‘tarildi. Mintaqamizdagi asosiy daryolarning havzasi va biologik xilma-xillikning qisqarib borayotgani jiddiy xavotir uyg‘otmoqda.

Bugungi kunda “yashil taraqqiyot” borasidagi maqsadlarga erishish uchun mamlakatlarning harakatlari yanada faol va samarali bo‘lishi kerakligiga hech kim shubha qilmayapti. Boshqa choramiz ham yo‘q”, deb ta‘kidlab o‘tdilar.

Shu bilan birga hozirgi kunga qadar mamlakatimizda foydalanilayotgan elektro trasfarmatorlarga 45-50-yillar bo‘lganligini hisobga olsak, elektro trasfarmatorlar hozirgi zamon talablariga javob bermaydi. Aholi sonining o‘sib borishi, “yashil” energetikaga bo‘lgan talabni ortishi, rejalashtirilgan mahallalarga elektro energiyani yetkazib berilishi bunga asos bo‘ladi. “Yashil” energetikaga o‘tishda anashunday muammolarni bartaraf etib zamonviy texnologiyalar bilan jihozlash zarur hisoblanadi.

Shu tufayli mamlakatimizda bunday iqtisodiyotni shakllantirish uchun “yashil” iqtisodiyotni rivojlantirish lozim "Yashil" o'sish va global maqsadlar uchun hamkorlik - 2030" (P4G) ikkinchi xalqaro sammiti 2021-yil 30-mayda Janubiy Koreya Respublikasida bo'lib o'tdi. Unda davlatimiz rahbari: "Bugungi kunda ona tabiatning o'zi bizga yo'llayotgan ogohlik qo'ng'irog'iga beparvo bo'lmasligimiz kerak. Afsuski, iqlim o'zgarishlari tobora kuchayib bormoqda. Biz yashayotgan Markaziy Osiyoda so'nggi 30 yilda o'rtacha yillik harorat taxminan bir darajaga ko'tarildi. Mintaqamizdagi asosiy daryolarning havzasi va biologik xilma-xillikning qisqarib borayotgani jiddiy xavotir uyg'otmoqda. Bug'lanish darajasini oshiradigan gazlar va atmosferaning keng miqyosda iflosla-nishi muammolarni yanada chuqurlashtirmoqda. Bugungi kunda "yashil taraqqiyot" borasidagi maqsadlarga erishish uchun mamlakatlarning harakatlari yanada faol va samarali bo'lishi kerakligiga hech kim shubha qil-mayapti. Boshqa choramiz ham yo'q", deb ta'kidlab o'tdilar.

"Yashil taraqqiyotga erishish uchun "yashil" iqtisodiyotga o'tishimiz va uni rivojlantirishimiz lozim bo'lmoqda. Shu tufayli mamlakatimizda bunday iqtisodiyotni shakllantirish uchun "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish lozim.

Asosiy qism

O‘zbekiston uchun “yashil iqtisodiyot”ga o‘tish jarayoni, avvalo, energetika, sanoat, transport va qishloq xo‘jaligi sohalarini ekologik mezonlar asosida isloh qilishni talab etadi. Bugungi kunda mamlakatimizda “Yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi – 2030” amalga oshirilmoqda va u qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, chiqindilarni qayta ishlash, suv resurslarini tejash, ekologik ta‘limni mustahkamlash kabi ustuvor yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi. Bizning kuzatishlarimizga ko‘ra, ushbu yo‘nalishlarning har biri O‘zbekiston uchun strategik ahamiyatga ega.

Shu bilan birga, biz duch kelayotgan asosiy muammolar ham bor. Texnologik rivojlanish hali to‘liq darajada joriy etilmagani, yashil loyihalarga sarmoya kiritish imkoniyatlarining cheklanganligi, aholining ekologik madaniyati va kitobxonlik darajasining yetarlicha yuqori

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

emasligi bu sohada sezilarli to'siqlarni yuzaga keltiradi. Bizning fikrimizcha, "yashil iqtisodiyot"ning muvaffaqiyati nafaqat iqtisodiy, balki ma'naviy va madaniy uyg'onish bilan chambarchas bog'liqdir.

"Yashil" iqtisodiyot bu iqtisodiy tizim bo'lib, uning asosiy maqsadi sayyoramizning ekologiyasi va uni saqlab qolish bilan birga iqtisodiyotning barcha sohalarini rivojlantirishga qaratilgan. Shunday qilib "yashil" iqtisodiyot deganda, inson hayoti va sog'lig'i uchun zarur bo'lgan resurslarni, atrof-muhit va ekologiyani bir butun holda saqlab qolib ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarini bilan bog'liq iqtisodiyotni yanada rivojlantirishni amalga oshirishga asoslangan iqtisodiy faoliyatning yangi yo'nalishi tushuniladi. Bunda quyidagi tadbirlarni amalga oshirish lozim bo'ladi.

Masalan:

- aholini turmush farovonligini oshirish, aholining ehtiyojlarini qondirib, ularning farovonligi, yashash darajasi va sifatini oshirish uchun moddiy ne'matlarni yaratishni barqaror ravishda ekologiya va atrof-muhitga zarar yetkazmasdan ko'paytirib borish;
- ishlab chiqarish va iqtisodiyotni rivojlantirish uchun zamonaviy energiya tejoychi texnologiyalar bilan jihozlash, qayta tiklanadigan energiya manbalari hisobidan ko'paytirish, jamoat transportini ham elektr quvvati bilan harakatlanadigan elektromobillarga almashtirish, energiyani tejaydigan binolarni barpo qilish kabi yo'nalishlarda ishlarni olib borish;
- atrof-muhitga zararli gazlarni chiqarmaydigan, atrof-muhitni asraydigan, ekologik toza texnologiyalarni yaratish orqali ekologik toza mahsulotlarni yetishtirish masalasiga ham alohida ahamiyat berish;

Men o'zim ko'plab yoshlar bilan muloqot olib borar ekanman, ularning ekologik masalalarga qiziqishi ko'proq amaliy tajriba orqali, ya'ni kitoblar, o'yinlar, musobaqalar va interaktiv loyihalar yordamida shakllanishini kuzatdim. Shu sababli biz o'quv dasturlariga ekologik mazmundagi adabiyotlarni kiritish, bolalar uchun "yashil o'qish" dasturlarini tashkil etish tarafdorimiz. Chunki kitob o'qish orqali bola tabiatni anglaydi, unga nisbatan mehr uyg'otadi va kelajakda ekologik qarorlar qabul qilishda faol pozitsiyani egallaydi.

Yashil iqtisodiyotning yana bir muhim yo'nalishi bu — qayta tiklanuvchi energiya manbalarini keng joriy etishdir. Biz quyosh va shamol energiyasi bo'yicha O'zbekistonning tabiiy imkoniyatlarini o'rganganimizda, mamlakatimizda yiliga o'rtacha 300 kun quyoshli kunlar mavjudligini aniqladik. Bu esa energiya ishlab chiqarishda ekologik toza texnologiyalarni joriy etish uchun katta imkoniyat yaratadi. Ammo bu yo'nalishda xorijiy sarmoya, texnologiya transferi va ilmiy hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Shuningdek, biz aholining o'zida ekologik madaniyatni oshirish, chiqindilarni saralash, suvni tejash, tabiatni asrash bo'yicha ongli yondashuvni shakllantirishni eng muhim vazifa deb bilamiz. Buning uchun ta'lim tizimi, OAV, mahalla va oilaning roli beqiyos. Biz ham o'zimizning amaliy faoliyatimizda bolalar, talabalar va o'qituvchilar bilan ekologik o'quv mashg'ulotlari o'tkazib, ularda mas'uliyat va faollikni shakllantirishga intilmoqdamiz.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

tabiatdagi barcha resurslar cheklangan bir paytda inson ehtiyojlari cheksizligini inobatga olib, ularning muvofiqligini ta'minlash maqsadida ne'matlarni ishlab chiqarishni kengaytirishni tabiiy resurslarni kamaytirmasdan amalga oshirish choralari ham ko'rish dolzarb masalalar sirasiga kiradi.

Fikrimizcha, "yashil" iqtisodiyotda inson, tabiat va iqtisodiyotning bir-biri bilan uyg'un va barqaror rivojlanishini ta'minlagan holda harakat qilish lozim bo'ladi. Biror narsani qilaman, deb ikkinchi narsa yo'qotilmaydi. Masalan, uy quraman, deb daraxtlar ayovsiz kesib tashlanmaydi, texnologiyalarni ko'paytirish havo atmosfera-sini zaharli gazlar bilan to'ldirish evaziga amalga oshirilmaydi. Shu yo'l bilan barqaror taraqqiyotga erishish bugungi global masalalardan biridir.

O'zbekistonning Iqtisodiy taraqqiyot va qashshoqlikni qisqartirish vazirligi hamda boshqa davlat idoralari bilan hamkorlikda Jahon bankining yaqinda tayyorlangan hisobotida mamlakatning "yashil" iqtisodiyotga o'tish-dagi muammolari va imkoniyatlari tahlil qilingan.

U eng dolzarb ekologik va boshqa xavflarni aniqlaydi, shuningdek, siyosatga o'zgartirishlar va harakatlarni tavsiya qiladi. Ulardan ba'zilari energiya samaradorligi bo'yicha chora-tadbirlar va landshaftlarni tiklash dastur-lari kabi bir vaqtning o'zida iqtisodiyot va atrof-muhitga foyda keltiradi. Ushbu maqola hisobotning ba'zi xulo-salarini umumlashtiradi.

O'zbekiston resurslarni boshqarishni yaxshilashiga to'g'ri keladi. Mamlakatning resurs samaradorligi Yevropa Ittifoqi va boshqa yuqori o'rta daromadli mamlakatlarnikidan ancha past.

O'zbekistonda suvdan foydalanish, ayniqsa, samarasiz, mamlakatning yalpi ichki mahsulot birligiga to'g'ri keladigan energiya sarfi Yevropa va Markaziy Osiyo mintaqasidagi o'rtacha ko'rsatkichdan qariyb uch baravar va qo'shni Qozog'istonnikidan ikki baravar yuqori.

Shu bilan birga, shahar va sanoat manbalaridan havoning zarrachalari bilan ifloslanishi shamol tomonidan urilgan qum va buzilgan yerlarning changlari bilan kuchayadi.

Aholining salmoqli qismi muntazam ravishda zararli deb hisoblangan havo sifatiga duchor bo'ladi.

O'zining "yashil" ambitsiyalarini qondirish uchun O'zbekiston uchta vaqt oralig'ida: shoshilinch, yaqin va uzoq muddatli davrga bo'lingan ushbu va boshqa muammolarni hal qilishi kerak.

Mamlakatning qishloq xo'jaligiga yo'naltirilgan iqtisodiyoti va aholi zich joylashgan hududlarda havoning bosqichma-bosqich yomonlashishini hisobga olgan holda, uning eng dolzarb "yashil" ustuvorliklari havo sifatini yaxshilash, yer va suvdan barqaror foydalanish bo'ladi.

Bunga landshaftni tiklash, suvni samarali boshqarish va havo ifloslanishini kamaytirish choralari orqali erishish mumkin.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

Yerdan barqaror foydalanish O'zbekistonda kengayishi kerak bo'lgan muhim amaliyotdir. Iqlimga asoslangan qishloq xo'jaligi amaliyotlari yerdan foydalanish barqarorligini yanada oshiradi.

Siyosiy chora-tadbirlar "yashil" sektorda yangi ish o'rinlarini yaratish orqali ijtimoiy xarajatlarni kamaytirish bilan birga moliyalashtirishdagi bo'shliqni bartaraf etishi kerak.

Bundan tashqari, siyosat eng ko'p zarar ko'rganlarni qayta tayyorlash, qayta joylashtirish va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash imkonini berishi kerak.

Ushbu chora-tadbirlar O'zbekiston hukumati tomonidan Jahon banki ko'magida ishlab chiqilayotgan uzoq muddatli dekarbonizatsiya strategiyasining bir qismi bo'lishi mumkin.

Iqlim o'zgarishi bilan bog'liq muammoli masalalar mamlakatda amalga oshirilayotgan islohotlar samaradorligiga, xususan, iqtisodiy o'sish va kambag'allikni qisqartirish, ekologik va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga o'zining salbiy ta'sirini ko'rsatadi. Shundan kelib chiqib, ushbu yo'nalishda mamlakatda iqlim o'zgarishi ta'sirini kamaytirish va unga moslashish, "yashil" iqtisodiyotga o'tish choralari jadallashtirish, "yashil" va inklyuziv iqtisodiy o'sish modelini targ'ib qilishga katta e'tibor qaratilmoqda.

Bu borada, mamlakatda "yashil" iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, "yashil" investitsiyalarni jalb qilish, ekologik inqirozning salbiy ta'sirini yumshatish maqsadida O'zbekiston Res-publikasi Prezidentining 2019-yil 5-oktyabrdagi PQ-4477-son qarori bilan 2019-2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasi tasdiqlangan.

2020-yilda koronavirus (COVID-19) pandemiyasi tufayli yuzaga kelgan epidemiologik vaziyat sababli dunyo mamlakatlari qatori O'zbekiston Respublikasida ham ushbu Strategiyani jadal amalga oshirish imkoni-yati cheklandi.

Shu bilan bir qatorda, 2021-yil noyabr oyida bo'lib o'tgan Birlashgan Millatlar Tashkilotining Iqlim o'zga-rishi bo'yicha doiraviy konvensiyasining 26-yig'ilishida (COR26) O'zbekiston Respublikasi tomonidan Parij bitimi doirasida 2030-yilga qadar yalpi ichki mahsulot birligida issiqxona gazlari emissiyasini 2010-yilgi ko'rsat-kichlarga nisbatan 35 foiz kamaytirish bo'yicha qo'shimcha majburiyatni o'z zimmasiga oldi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi 2023-yilning may oyida 2030-yilga qadar metan emissiyasini 2020-yilga nisbatan kamida 30 foizga kamaytirish bo'yicha mamlakatlarning jamoaviy maqsadga erishishi bo'yicha global majburiyat to'g'risidagi tashabbusga (Global Methane Pledge) qo'shildi.

Koronavirus pandemiyasi va iqlim o'zgarishi tufayli yuzaga kelayotgan salbiy holatlarning saboqlari iqtisodiy o'sishni ta'minlashda yanada barqaror manbalar va yondashuvlarni qayta ko'rib chiqish, xususan, mamlakatda "yashil" iqtisodiyot va "yashil" iqtisodiy o'sish bo'yicha strategik maqsadlar va chora-tadbirlar amalga oshirilishini samarali tashkil etish zaruriyatini ko'rsatmoqda.

Shu bilan birga O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrdagi "2030 yilgacha O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

samaradorligini oshirish bo'yicha cho-ra-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-436-son qarori qabul qilindi.

2019-2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasi asosida "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha ko'rilayotgan chora-tadbirlar samaradorligini oshirish, shuningdek, ushbu yo'nalishda davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarining xalqaro tashkilotlar bilan o'zaro hamkorlikdagi muvofiqlashtirilgan sa'y-harakatlarini ta'minlash Dasturini ishlab chiqish zaruriyatini yuzaga keltirdi.

Xulosa va takliflar

Bizning o'rganishlarimiz shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonning "yashil iqtisodiyot"ga o'tish jarayoni murakkab, ammo istiqbolli jarayondir. U nafaqat iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi, balki kelajak avlodning sog'lom va barqaror hayotini kafolatlaydi. Shu bois biz "yashil iqtisodiyot"ni iqtisodiy dastur emas, balki milliy madaniyat va tafakkur darajasi sifatida qabul qilishimiz zarur.

Bizning taklifimiz shundan iboratki, mamlakatimizda ekologik ta'limni yanada kuchaytirish, bolalar va yoshlar o'rtasida kitobxonlikni rag'batlantirish, ekologik mavzulardagi adabiyotlarni keng nashr etish hamda "yashil tafakkur"ni ijtimoiy qadriyat darajasiga ko'tarish kerak. Biz har bir fuqaro sifatida bu jarayonda o'z hissamizni qo'shsak, O'zbekistonning kelajagi yanada porloq, iqtisodiyoti esa ekologik jihatdan barqaror bo'ladi.

Fikrimizcha 2030-yilgacha "yashil" iqtisodiyotga o'tish va "yashil" o'sishni ta'minlash natijasida sanoat tar-moqlarida 3,9 mlrd metr kub tabiiy gaz, 4 mlrd kVt/soat elektr energiyasi va 21 ming tonna neft mahsulotlarini tejash orqali energiya sig'imini 20 foizga kamaytirish;

- bino va inshootlarda energiya samaradorligini 30 foizga oshirish;
- har bir tarmoq kesimida resurslarni ishlatish samaradorligini oshirish va energiya tejankorligi dasturlarini ishlab chiqish;
- chiqindisiz ishlab chiqarish texnologiyalarini rag'batlantirish mexanizmlarini joriy etish;
- Iqtisodiyot tarmoqlari va faoliyat turlari bo'yicha iqtisodiyotning energiya sarfi (energiya sig'imi) 2026-yilga borib 22 foizga kamaytirishga erishish;
- Qayta tiklanuvchi energiya manbalarining elektr energiyasini ishlab chiqarish umumiy hajmidagi ulushini kengaytirishni 40,7 kVt/s ga yetkazish;
- "Yashil makon" loyihasi doirasida shaharlardagi "yashil" maydonlarni kengaytirishni 30 foizga yetkazish maqsadga muvofiq bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tuychieva, O. N. (2020). ON THE PROBLEM OF TRAINING COMPETITIVE PERSONNEL FOR THE DIGITAL ECONOMY & Theoretical & Applied Science, 701-707
2. Tuychieva, O.. (2019). Questions of increasing economic efficiency of production & Scientific Bulletin of Namangan State University 1 (8), 105-108
3. Tuychieva, O. N. (2021). Determining the Cost-Effectiveness of Investments Specific Features & Экономика и социум, 568-578
4. Туйчиева, О. (2021). Вопросы развития современного бизнес-образования & Экономика И Образование, 202-205
5. Tuychieva, O. N. (2022). MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF FINTECH AND BIG DATA IN UZBEKISTAN I & Экономика и социум, 228-237
6. Tuychieva, O. N. (2023). ПРОБЛЕМЫ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЯ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА & Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali 3 (9), 52-60
7. Tuychieva, O. (2024). К ВОПРОСУ ЦИФРОВИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ & Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 48-52
8. Tuychieva, O. (2021). ZAMONAVIY BIZNES-TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI & Iqtisodiyot va ta'lim, 202-205
9. Tuychieva, O. (2021). Raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta'limni rivojlantirish xususiyatlari & Iqtisodiyot va ta'lim, 287-291
10. Tuychieva, O. N. (2022). ISHLAB CHIRISH JARAYONLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAH FOYDALANISH & Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali 2 (11), 180-189
11. Nabiyevna, T. O. (2021). Economic potential of enterprises and its essence & Academics Globe 2 (6), 49-53
12. Туйчиева, О. (2021). К ПРОБЛЕМЕ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И ЧАСТНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ & Экономика и социум, 770-778
13. Muratovna, N. N. & Nabiyevna, T. O. (2023). Block-Chain Implementation in Industry 4.0: Critical Review & 2023 International Conference on Artificial Intelligence and Smart Communication (AISC), 308-313
14. Tuychieva, O. N. (2021). Ishlab chiqarishni modernizatsiyalashtirish sanoat korxonalari samaradorligini oshirish omili & Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali 2 (4), 83-92
15. Расулова. Ш. Х. (2023). Важность данных о движении затрат для повышения эффективности управления предприятием & 11-12
16. Rasulova, S. X. & Qudbiyeva, GAQ. & Mexmonaliyev, UEO. & Raximjonov, URO. (2022). Bozor iqtisodiyoti tizimida logistikaning mohiyati va o'rni & Scientific progress 3 (1), 607-616
17. ABU Ugli, & Tohirovich, Q. N. & Khatamovna, R. S. & Nigoraxon, M. (2021). Current Assets and Their Role in Company Activity & Journal of Marketing and Emerging Economics 1 (7), 25-30

18. Rasulova, S. X. (2021). ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARINI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI VA UNI TO'G'RI HISOBGA OLISH ZARURIYATI & Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1 ...
19. Khatamovna, R. S. (2021). The Importance of Cost Behavioral Information to Improve the Efficiency of Factory Management & Journal of Marketing and Emerging Economics 1 (7), 19-24
20. Khatamovna, R. S. (2024). The Importance of Effective Organization of Accounting for the Cost of Production in the Context of Economic Modernization & Journal of Intellectual Property and Human Rights 3 (5), 6-12
21. Khatamovna, R. S. (2022). The Importance of Information about Cost Behavior to Increase Efficiency of Enterprise Management & European Multidisciplinary Journal of Modern Science 4, 190-195
22. Гайбуллаева, Г. М. (2022). КИШЛОК ХЎЖАЛИГИНИ СТРАТЕГИК БОШҚАРИШ МЕХАНИЗМИ & 136-142
23. Gulbahor, G. (2025). To'qimachilik sanoatida mahsulot tannarxini kamaytirishning iqtisodiy ahamiyati va zaruriyati & Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot 1 (№1), 429-431 bet
24. Гайбуллаева, Г. М. (2022). ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТ КИШЛОК ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ ОМИЛИ & PEDAGOGS jurnali 9 (1), 207-212
25. Gaybullayeva, G. M. (2022). QISHLOQ XO'JALIGINI STRATEGIK BOSHQARISH MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH GAROVI & NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTNOMASI 1 (Maxsus son), 118-124
26. Gaybullayeva, G. (2022). SANOAT IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY USULLARDAN FOYDALANISH KO'NIKMA VA TAMOYILLARI & Science and innovation 1 (A6), 218-225
27. Gulbahor, G. (2024). TO'QIMACHILIK SANOATIDA MAHSULOT TANNARXINIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI & JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH 1 (Issue 5), 201-206 bet
28. Gaybullayeva, G. M. & Safarova, D. E. (2021). To'qimachilik korxonalarini faoliyatini rivojlantirishda moliyaviy resurslardan foydalanish yo'llari & Scientific progress 2 (2), 1295-1300
29. Gaybullayeva, G. M. & Safarova, D. E. (2021). O'zbekistonda to'qimachilik korxonalarini rivojlantirishda davlat dasturlaridan foydalanish yo'nalishlari & Science and Education 2 (6), 676-682
30. Gaybullayeva, G. M. (2022). Promotion and prospects of green economy in central asia & Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 10 (9), 156-161